

# Dosáhne bioprodukce na nadstandarty?

Po úspěšném odbytování biomléka certifikovaného ve standardu německého ekozemědělského svazu GAA Ökologischer Landbau e. V. bude brzy možné vyvázet do Německa také takto certifikované obilniny a krmné plodiny. Za plnění podmínek nad rámec evropských předpisů se ekozemědělcům nabízí lepší finanční zhodnocení i větší jistota odbytu.

S certifikací podle privátních ekozemědělských směrnic se nejčastěji setkáváme v evropských zemích s historicky dlouhou tradicí ekologického zemědělství, jako je Německo, Velká Británie, Švýcarsko či Rakousko. Privátní standardy byly zpravidla iniciati-

ekofarmám možnost zapojit se do plnění standardu svazu německých ekologických zemědělců GAA Ökologischer Landbau e. V. Impulzem ke vzájemné spolupráci byl rok 2012, kdy mlékárna LACRUM Velké Meziříčí přestala vykupovat biomléko od

produkcí. Očekávají, že se do systému zapojí 15 až 20 subjektů, v první fázi půjde zejména o ty, které již v nadstandartu hospodaří. Pokud se podaří zopakovat „mléčný“ scénář, lze předpokládat zlepšení odbytu bioobilovin i krmných plodin.

předpisy na jejich postavení nic nezmění.

## Jak získat certifikaci podle standardů GAA

Mezi nejrozšířenější nadstandardní ekologické certifikace u nás patří GAA. Mimo desítku oblastí přímo souvisejících se zemědělskou prvovýrobou řeší směrnice i další oblasti nad rámec evropské legislativy. „Přísnější požadavky kladou zejména na lepší životní podmínky hospodářských zvířat, vidět je to hlavně u dojného skotu, který se u nás již certifikuje, či u nosnic, kde zatím GAA certifikaci žádnou nemáme,“ komentuje rozdíly Jan Dehner, ředitel kontrolní organizace KEZ o. p. s. Rozdílnosti certifikace v živočišné produkci lze najít v užívání konvenčních krmiv povolených pro nákup, krmných surovinách minerálního původu a doplňkových látkách ve výživě zvířat (např. lizy), prostředcích povolených k čištění a dezinfekci stájí, stájevého zařízení a nástrojů používaných ve stáji. Směrnice obsahuje také přísnější seznam povolených účinných látek v čistících a dezinfekčních prostředcích či zpracování a použití kompostu. Samostatná příloha existuje i pro provoz bioplynových stanic a použití digestátů.

Certifikát uděluje německý svaz GAA a na jeho certifikaci se podílí jak tuzemské kontrolní organizace (KEZ, o. p. s. ABCERT AG, Biokont CZ, s. r. o.), tak PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců. Podmínkou certifikace je členství ve svazu PRO-BIO, který je partnerem svazu GAA a současně garantem. Zájemce vyplní žádost o certifikaci, následuje osobní návštěva poradce svazu PRO-BIO, který prodiskutuje s podnikem podmínky hospodaření a následně farma požádá svoji kontrolní organizaci o kontroly podle nadstandartu. Výstup kontroly je společně se smlouvou o certifikaci předán svazu GAA a PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců a pokud kontrola neshledá závady, je podniku udělen

Tab. 1 – Rozdíly v ceně obchodovaných obilovin, data poskytl společnost PRODEJ-BIO

Komodita	Tuzemský trh Kč/t	Export Kč/t	Export s nadstandardní certifikací – předpokládaná cena/t
Pšenice špalda	7 000 Kč	7–7 800 Kč	7 500 Kč
Potravinářská BIO	7 600–8 000 Kč	7 600–9 000 Kč	8–9 500 Kč
Žito	7–8 000 Kč	7 200–8 000 Kč	8 500 Kč
Ječmen slad	7 400 Kč	7 800 Kč	8 000 Kč
Tritikale	5 500–6 200 Kč	6 500–6 800 Kč	7 000 Kč

certifikát. Získání nadstandardní certifikace trvá obvykle dva až tři měsíce a je zpoplatněna. Cena se odvíjí od velikosti podniku v řádech tisícikorun.

## Některé vybrané podmínky pro certifikaci podle GAA standardu

### Kritéria pro farmy s polní produkcí

- Délka křovinových pásů a stroje má být minimálně 30 m/ha zemědělské půdy (ZP) nebo minimálně 1 %, lépe však nad 5 % ZP (EU BIO neřeší)

- Hospodaření v souladu se směrnice je vyžadováno ve všech provozních jednotkách podniku = podmínka celofaremnosti (EU BIO umožňuje souběžnou produkci)

- Limit 112 kg N/ha/rok vlastního a nakoupeného hnoje (EU BIO = 170 kg N/ha/rok)

- Kejda, močůvka, prasečí a drůbeží hnůj z konvenčního chovu nejsou povoleny, a to ani v upravené formě (EU BIO zakazuje jen z velkochovu)

- Použití digestátů z bioplynových stanic provozovaných jen s konvenčními fermentačními látkami je zakázáno (EU BIO neřeší)

- 20 % leguminóz v osevním postupu (EU BIO nevyžaduje)
- Mimo vegetační období musí být půda trvale zakrytá (EU BIO nevyžaduje)

- Ekologicky významné prvky tvoří 5–7 % výměry veškeré zemědělské půdy (EU BIO nevyžaduje)

### Kritéria pro farmy s chov zvířat

- Stelivou slámu je třeba nakupovat u ekologických podniků.

Tab. 2 – Rozdíl v ceně biomléka

Rok	Rozdíl v Kč/1 l
2012	1,50 Kč
2013	1,69 Kč
2014	2,29 Kč
2015	3,55 Kč
2016	4,45 Kč

Porovnávaná je výkupní cena za 1 l konvenčního mléka s výkupní cenou pro řadu odbytového družstva České biomléka, které sdružuje držitele nadstandardní certifikace. Dvě české mlékárny, které dlouhodobě vykupují a zpracovávají biomléko, musely následně zohlednit tyto ceny i ve své platební politice.

Není-li taková sláma dostupná, je možný nákup od konvenčních podniků. Vyloučena je sláma z ploch, které byly ošetřeny regulátory růstu a/nebo které byly před sklizní ošetřeny herbicidy obsahujícími glyfosát (EU BIO neřeší)

- Zákaz dovozu krmiv ze zámoří (EU BIO nezakazuje)

- Minimálně 8 hodin během noci nesmí být používáno umělé světlo, pokud to ovšem není nutné kvůli zdraví zvířat (EU BIO neřeší)

- Podnik musí využívat vlastní krmiva nebo nakupovat od svazových GAA podniků (kooperace) v min. výši 50–60 % (EU BIO lze nakupovat od kteréhokoliv ekologického sedláka)

- Léky k odčervení smí být podány jen po předchozím vyšetření výkalů a za přihlídnutí k pastevně hygienickým opatřením (EU BIO neřeší)

- Doba přepravy zvířat smí být maximálně 4 hodiny a dopravní vzdálenost maximálně 200 km (EU BIO neřeší)

- Objemné krmivo, sestávající po celý rok vylučné ze siláže/senáže není povoleno (EU BIO neřeší)

- Chov se nemá opírat o permanentní nákup chovných zvířat neekologického původu (EU BIO neřeší)

- Je povolena oborová zvěř – daňci a jeleni – min. velikost je 3 ha (EU BIO neřeší)

- Nelze používat antropogenní nanomateriály (EU BIO neřeší)

- Oproti EU nařízení se Příloha krmné suroviny minerálního původu a doplňkové látky upravuje v max. obsahu Cu a Zn pro všechny druhy zvířat

- Formaldehyd jako čistící prostředek v GAA není povolen (EU BIO neřeší)

Překlad směrnic ke stažení je k dispozici na: <https://pro-bio.cz/aktuality/preklad-smernic-gaa/>

Zpracovala  
Kateřina Čapounová  
pro Českou technologickou platformu pro ekologické zemědělství



Jedna z mléčných ekofarm s certifikací podle GAA standardu – ekofarma Pavel Wachtl, Dolany (Klatovy)  
Foto Kateřina Urbánková

vou místních ekozemědělských organizací a vznikaly původně jako snaha definovat parametry a pravidla ekologické produkce, pro které tehdy chyběly jednotné předpisy. I po zavedení evropského legislativního rámce v roce 2007 se řada z nich zachovala a těší se dodnes značné spotřebitelské důvěře. Například v Německu je 52 procent všech ekologických podniků sdruženo ve svazech s přísnějšími svazovými standardy. Ty zpravidla upravují oblasti, které se týkají péče o půdu a biodiverzitu, energetické

okolních ekofarm a certifikace mléčných podniků na GAA nadstandard tehdy umožnila postíženým farmám odbyt biomléka do Německa a de facto je zachránila před likvidací. Že se jednalo o ekonomicky úspěšné rozhodnutí, potvrzují dnes více než tři desítky podniků zapojené do odbytového družstva České biomléka, které mléko vyváží. Výkupní cena mléka certifikovaného v nadstandartu se stabilně pohybuje okolo 11 korun za litr. „Jen do Německa se ho od nás loni vyvezlo 12 621 583 kg. Za pět

Navýšení ekologické produkce na orné půdě by bylo v souladu s cíli Akčního plánu pro ekologické zemědělství. „Právě na orné půdě je totiž environmentální přínos ekologického hospodaření nejvýraznější,“ doplňuje Urbánková.

Úspěšně si vedou i další nadstandardní bioznačky. „Zájem stoupá zejména o německý Bioland, ve kterém se certifikuje rostlinná výroba. Pro zákazníky, kteří mají zajištěný export do Švýcarska, je k dispozici certifikace podle švýcarského BIO SUISE,“ upřesňuje nabídku certifikátů nad rámec nařízení EU Iva Zadražilová, ředitelka ABCert, jedné z ekozemědělských kontrolních organizací, které na českém trhu působí.

Specifické postavení mezi takzvanými nadstandarty má Demeter, privátní značka pro biodynamické zemědělství. Označení používané už od roku 1928 pro produkty vypěstované za pomoci biodynamických preparátů patří tak mezi nejstarší ekozemědělské standardy vůbec. Ochranná známka Demeter se uděluje potravinám ze zemědělských podniků, které hospodaří podle mezinárodně uznávaných biodynamických směrnic a pokrývá certifikaci pro rostlinnou i živočišnou produkci. Ani její plnění však není zahrnuto v evropské legislativě. I tato značka spojující zemědělce se striktně holistickým přístupem k hospodaření se ale stává rychle, zejména v západních zemích EU, vyhledávaným artiklem. V České republice jsou jejími držiteli zatím tři zemědělské podniky – hospodářství Fort Joachim Dutschkeho (certifikována Demeter 2005), Vinné sklepy Kutná Hora (2014) a od roku 2015 pak Bemagro, rozlohou jedna z největších ekofarm v České republice. Ať se jedná o jakýkoliv privátní nadstandard, jedno mají společné. Jsou přísnější, než je evropské nařízení o ekologickém zemědělství, a spotřebitelé to oceňují. Dá se předpokládat, že ani připravované nové EU ekozemědělské



Skupinový odchov telat v souladu se směrnicemi GAA na biodynamické farmě Bemagro a. s., Malonty (Český Krumlov)  
Foto Kateřina Urbánková

udržitelosti, transportů či welfare chovaných zvířat. Lze předpokládat, že jejich význam nebude klesat ani s platností nového evropského nařízení, ba naopak.

## Českou „přísnější“ bioznačku nemáme, o certifikaci zahraničních značek zájem stoupá

Známa česká biozebra označovala i u nás dříve produkty zemědělců sdružených v PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců, dnes je však na úrovni národní značky s plněním totožným pro evropské nařízení. Český „vyšší“ standard prozatím neexistuje, ale PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců jej od roku 2018 plánuje spustit. Již více než pět let Svaz PRO-BIO nabízí mléčným

let existence odbytu biomléka do Německa tento distribuční kanál přinesl o 71 631 368 korun více, než kdyby bylo mléko zpracováno pod značkou bio v tuzemských mlékárnách a o 134 655 325 korun více, než kdyby biomléko skončilo v konvenčním zpracování. Mnoho z farem, které se tehdy do plnění nadstandardní směrnice zapojilo, se ekonomicky stabilizovalo. Někteří si dokonce již zbudovali vlastní zpracovatelské kapacity a část své produkce nyní odbytují přímo v regionu,“ popisuje přínosy Kateřina Urbánková, manažerka svazu PRO-BIO, který v současné době s německým partnerem a odbytovou společností PRO-DEJ-BIO připravuje rozšíření GAA certifikace i na rostlinnou

## Harmonogram vstupních seminářů projektu na podporu produkce a odbytu biomléka (2017)

- 20. 11. Chrudim (od 9:00), Poděbradova 909, 537 15 Chrudim, 4. patro  
Rychnov nad Kněžnou (od 13:30), Jiráskova 1320, 516 01 Rychnov nad Kněžnou, 3. patro
- 21. 11. Semily (od 9:00), 3. května 327, 513 01 Semily
- 22. 11. Vyškov (od 8:30), Palánek 250/1, 682 01 Vyškov, 1. patro  
Frýdek-Místek (od 13:30), 4. května 217, 738 01 Frýdek-Místek, 1. patro
- 23. 11. Jihlava (od 13:00), Fritzo 4260/4, 586 01 Jihlava
- 24. 11. České Budějovice (od 9:00), Rudolfovska tř. 493/80, 370 01 České Budějovice, 5. patro
- 27. 11. Příbram (od 9:30), Poštovní 4, 261 01 Příbram  
Klatovy (od 14:00), Národních mučedníků 141, 339 01 Klatovy
- 28. 11. Karlovy Vary (od 8:30), Hlavní 27, 362 63 Dalovice, Ústí nad Labem (od 14:00), Masarykova 19/275, 400 01 Ústí nad Labem, 1. patro, Šumperk (od 9:00), Nemocniční 1852/53, 787 01 Šumperk
- 30. 11. Rožnov pod Radhoštěm (od 9:00), nábreží Dukelských hrdinů 570, 756 61 Rožnov p. Radhoštěm

Více na [www.probio.cz](http://www.probio.cz)